

STICHTING VAN HOUTEN

Akte van oprichting : 16 maart 1949
Statutaire zetel : Den Haag
Secretaris Administrateur : Jos M.M. Govaarts kol b.d.
E-mail : secretarisadministrateur@stichtingvanhouten.nl
Kamer van Koophandel : 41150577
ABN/AMRO : NL69ABNA 0514548525
RSIN : 802593707
Internet : www.stichtingvanhouten.nl

BELEIDSPLAN 2023 – 2026

Zoals is vastgesteld op 32 mei 2023 bestuursbesluit 191/04. Bij dit beleidsplan hoort als bijlage: Marius van Houten: historie

1. Inleiding

De stichting is genaamd “Stichting van Houten”, heeft haar zetel statutair in ’s Gravenhage en haar kantoor in Zoetermeer en is in het leven geroepen voor onbepaalde tijd. De Stichting van Houten is op grond van de statuten een private stichting voor private doelen opgericht door een private persoon, Marius van Houten. De stichting heeft de status van een algemeen nut beogende instelling (ANBI).

2. Historische context

Dit beleidsplan sluit aan bij de historische context van de stichting; namelijk de voortzetting van het initiatief van kolonel b.d. Marius van Houten om steun te verlenen aan marechaussees en het in stand houden van het erfgoed van de Koninklijke marechaussee. Aan dit initiatief is sinds op richting in 1949 niets gewijzigd.

3. Het doel van de stichting van Houten: missie

4. Het doel van de stichting is vastgelegd in artikel 2 van het statuut.

4.1. Lid 1: het verlenen van steun aan leden gepensioneerd, weduwen, wezen en overige oudleden der Koninklijke Marechaussee alsmede andere personen uitsluitend indien naar het oordeel van het bestuur, bijzondere redenen deze steun rechtvaardigen. Deze steun kan bestaan uit:

- Een gift (een geldbedrag of een dienst/goederen in natura).
- Een renteloze lening

4.2. Lid 2: Bij te dragen aan het in stand houden van het erfgoed van de Koninklijke Marechaussee.

4.3. Een nadere toelichting op het begrip erfgoed sluit aan op hetgeen in de erfgoedwet is opgenomen.

4.3.1. Het marechaussee erfgoed vertegenwoordigt ruim 200 jaar een belangrijke maatschappelijke waarde waaraan aandacht moet worden geschonken. Niet alleen om het te behouden, maar ook om het toegankelijk te maken, er kennis van te nemen en te benutten bij de verdere ontwikkeling van de organisatie. Een ontwikkeling die hierop van grote invloed is, betreft de digitalisering. Hieronder worden technologische ontwikkelingen verstaan zoals het groeiende gebruik van (mobiel) internet, de opbouw en ontsluiting van grote databases en allerlei innovatieve ontwikkelingen. Dit raakt ook het beheer en behoud van ons erfgoed. Naast de inzet van de professionals, gebruikers van ons erfgoed en de vele vrijwilligers, vraagt dit om een actieve ondersteunende en beschermende rol door de stichting van Houten.

- 4.3.2. Het erfgoed gaat om het geheel van door de marechaussee in het verleden tot stand gebrachte materiële en immateriële bronnen die uitdrukking geven aan zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities en die een referentiekader bieden aan de huidige en toekomstige generaties van marechaussees.
- 4.3.3. Het erfgoed zijn sporen uit het verleden in het heden, zichtbaar en tastbaar aanwezig. Dat kunnen voorwerpen zijn in het museum en archieven. Maar ook de daaraan verbonden gebruiken, verhalen en gewoonten. Aldus wordt ook wel onderscheid gemaakt tussen het materieel en immaterieel marechaussee erfgoed. Alle onderverdelingen houden echter verband met elkaar. We staan er niet bij stil, maar ook vandaag maken we heel wat toekomstig erfgoed aan. Erfgoed evolueert voortdurend.
- 4.3.4. Zoals gezegd, onderscheiden worden wel materieel (onroerend en roerend) en immaterieel erfgoed (je ontdekt het vooral in de hoofden van mensen). Marechaussee erfgoed wordt van belang geacht omdat het huidige generaties een beeld geeft van het verleden en kan bijdragen aan de identiteit. Als onderdeel van een maatschappij werkt de materie dus ook toekomstgericht.
- 4.3.5. Marechaussee cultuur en immaterieel erfgoed hebben allebei te maken met tradities: met de gewoonten en gebruiken die de marechaussee meekrijgt en die van generatie op generatie worden doorgegeven. Marechaussee cultuur omvat een selectie van belangrijke tradities die wij niet verloren willen laten gaan en dus willen beschermen. Immaterieel erfgoed is levend erfgoed. Je kunt immaterieel erfgoed niet conserveren en restaureren, zoals monumenten, archiefstukken en museumvoorwerpen. Tradities en rituelen moeten een hedendaagse betekenis hebben, anders worden ze niet meer gebruikt en verdwijnen ze. Daarom is het belangrijk dat immaterieel erfgoed meegaat met zijn tijd.
- 4.3.6. Immaterieel erfgoed is de schakel tussen heden, verleden en toekomst. Het is marechaussee cultuur van nu, maar geeft ook een gevoel van verbondenheid met vorige generaties en is tegelijkertijd ook toekomstgericht omdat mensen het willen doorgeven aan volgende generaties.
- 4.3.7. Tradities hebben niet alleen betrekking op vroeger. Het zijn gebruiken van vandaag, maar met een wortel in het verleden. Tradities behoren tot de bagage die marechaussees van begin af aan hebben meegekregen. Maar deze tradities worden niet onveranderd overgenomen. Mensen passen op hun beurt die tradities aan, zodat ze geschikt zijn voor hun eigen, hedendaagse leven.
- 4.3.8. Marechaussee erfgoed is belangrijk voor de sociale en fysieke leefomgeving. Het is de bron van het verhaal over de geschiedenis van de Koninklijke marechaussee: het maakt het verleden zichtbaar en versterkt zo het gendarmerie en historisch besef. De Koninklijke Marechaussee voelt zich door het erfgoed verbonden met andere gendarmerie korpsen en met het verleden en daardoor ontleent ze er ook in belangrijke mate haar identiteit aan. Marechaussee erfgoed biedt ankerpunten om het heden te begrijpen en om over de toekomst na te denken. De vele bijeenkomsten in Buren en Bronbeek genereren herinneringen, vertellen verhalen en maken deze tastbaar. Archieven van de marechaussee dienen zorgvuldig te worden bewaard en beschikbaar te zijn, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om inzicht te verwerven in hoe de marechaussee in het verleden heeft gewerkt.
- 4.3.9. Marechaussee erfgoed is ook een belangrijke inspiratiebron voor vernieuwing in vormgeving en voor organisatieontwikkelingen. Zo is in het debat over de veiligheid van de leefomgeving de aandacht voor het erfgoed niet meer weg te denken. Daarnaast is marechaussee erfgoed van belang in de wetenschap en kan het een basis vormen voor wetenschappelijk onderzoek.
- 4.3.10. Sinds de oprichting van het marechausseemuseum door Van Houten en zijn jarenlange betrokkenheid en inzet van velen, is de zorg voor het marechaussee erfgoed een gevestigd en breed onderschreven belang geworden. Alom wordt thans de waarde van het erfgoed binnen de organisatie en daarbuiten herkend en erkend. Vele

vrijwilligers zijn actief in Buren, de Open Monumentendag trekt jaarlijks vele belangstellenden en de bezoekerscijfers van de musea blijven stabiel.

- 4.3.11. Het in stand houden van het erfgoed roept op tot toegankelijkheid van de collectie, maar omvat geen verplichting om bijvoorbeeld tentoonstellingen of educatieve projecten te organiseren. Hoe de toegankelijkheid wordt bevorderd, is geheel afhankelijk van de benadering door de SvH en de Stichting Museum KMar die het erfgoed beheert (of in bruikleen heeft gegeven) en diens (financiële) mogelijkheden hiertoe. De oprichter van het marechausseemuseum heeft hierin voorzien door zijn legaat onder te brengen in de Stichting Van Houten. De verantwoordelijke uitvoering berust bij de stichting museum KMar.
- 4.3.12. Het primaire belang van het beheer van de museale marechausseecollectie is dat voor de collectie zodanig wordt gezorgd dat zij behouden blijft voor de toekomst. Het beoogt echter een publieke collectie waarvan het wenselijk is dat deze waar mogelijk toegankelijk is voor het publiek. De middelen die worden ingezet om deze collectie toegankelijk te maken, worden bepaald door de financiële ruimte. Toegankelijkheid is een brede omschrijving en dit kan in vele vormen geschieden. Gedacht kan worden aan het fysiek tonen, maar een andere goede weg is het digitaal en online raadpleegbaar maken. Hierbij kunnen ook interactieve elementen worden toegevoegd om bijvoorbeeld de kennis en achtergrond van bepaalde cultuurgooederen te vergroten.
- 4.3.13. Op grond van het gedachtegoed van Van Houten zal de stichting steun geven aan de instandhouding van het erfgoed van de Koninklijke marechaussee. Een belangrijk onderdeel van dit erfgoed betreft het in stand houden en beschikbaar stellen van het archief van het museum KMar ten dienste van het algemeen nut. De stichting museum KMar geeft als eigenaar van de gehele collectie aan op welke wijze invulling wordt gegeven aan het in stand houden van het erfgoed van de KMar.

5. Strategische doelstellingen:

- 5.1. Voor de komende beleidsperiode heeft de Stichting de volgende strategische doelstellingen:
  - 5.1.1. Het behouden van een goed financieel vermogensbeheer met ruimte voor geven;
  - 5.1.2. Het ontwikkelen naar een netwerkorganisatie in- en extern waar de Stichting contacten kan leggen voor samenwerking en expertise.
  - 5.1.3. De maatschappelijke rol en betekenis van het erfgoed van de Koninklijke marechaussee steunen.
  - 5.1.4. Het steunen en oprichten van een digitaal en fysiek “Kenniscentrum Erfgoed Koninklijke Marechaussee”.
- 5.2. De stichting zal bovenstaande doelstellingen onder meer bereiken door:
  - 5.2.1. Periodiek overleg met de bank en deelname aan seminars;
  - 5.2.2. Participatie aan FIN bijeenkomsten voor kennis- en informatie-uitwisseling. Organiseren van bijeenkomsten voor het “voorzittersberaad”.
  - 5.2.3. Steunaanvragen behandelen die in lijn zijn met punt 4.3 van dit beleid.
  - 5.2.4. De reparatie en renovatie van Weeshuiswal 4 te Buren om tot in lengte van jaren het erfgoed van de Koninklijke Marechaussee in stand te houden: zowel het immaterieel als immaterieel erfgoed.

6. Werkzaamheden van de stichting van Houten

Indien naar het oordeel van het bestuur de financiële middelen van de Stichting daartoe beschikbaar zijn en in de begroting zijn opgenomen, zal het bestuur in door haar te bepalen gevallen incidenteel steun verlenen.

- 6.1. Ter vaststelling van de werkwijze en de verantwoording der middelen stelt het bestuur een huishoudelijk reglement vast.

- 6.2. De werkzaamheden van de stichting van Houten bestaan uit het ontvangen, verwerken en besluiten omtrent steunsteunaanvragen en/of schenkingen.
- 6.3. Voor het toekennen van individuele steun als bedoeld in artikel 2 lid 1 van het statuut hanteert de stichting als richtlijn toekenningscriteria.
- 6.4. Deze toekenningscriteria worden elk jaar geëvalueerd op basis van ingediende steunverzoeken.
- 6.5. Ter bevordering van de doelstelling kan het bestuur samenwerken met organisaties die op gelijksoortige terrein werkzaam zijn.

7. Organisatiestructuur

Op bestuurlijk niveau bestaat de stichting uit vijf functionarissen: één voorzitter en vier leden. De functionarissen worden door de leden benoemd en moeten voldoen aan in het huishoudelijk reglement genoemde kwaliteitseisen.

7.1. Aan het bestuur zijn toegevoegd:

- 7.1.1. Secretaris Administrateur en plaatsvervanger
- 7.1.2. Notulist.

8. Financiën

Stichting Van Houten is geen actief wervende fondsinstelling. De geldmiddelen van de stichting bestaan uit:

- 8.1. Legaat van Van Houten;
- 8.2. De revenuen van haar vermogen;
- 8.3. Eventuele subsidies;
- 8.4. Erfstellingen, legaten en schenkingen (indien van toepassing);
- 8.5. Alle andere baten (indien van toepassing).

9. Het bestuur stelt een beleggingsstatuut vast dat zich richt op de randvoorwaarden, d.w.z. geeft een kader waarbinnen het beleggingsbeleid gestalte kan krijgen. Dit statuut is met name bedoeld als waarborg voor de Stichting van Houten zodat geen onverantwoorde risico's worden genomen bij het beleggen van het vermogen van de stichting. Het rendement –gericht op de lange termijn– dient toereikend te zijn om mogelijke lang lopende, vaste verplichtingen te kunnen dekken.

- 9.1. Het stamvermogen wordt jaarlijks in overeenstemming met de prijsontwikkeling per 1 januari gewijzigd, voor het eerst met ingang van 1 januari 2016. Voormelde wijziging vindt plaats op basis van het maandprijsindexcijfer volgens de consumentenprijsindex (CPI) reeks voor alle huishoudens gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het gewijzigde stamvermogen wordt alsdan berekend volgens de formule: het geldende stamvermogen op de wijzigingsdatum, vermenigvuldigd met het indexcijfer van de van de kalendermaand die ligt vier kalendermaanden voor de kalendermaand waarin het stamvermogen wordt gewijzigd, gedeeld door het indexcijfer van de kalendermaand die ligt 16 kalendermaanden voor de kalendermaand waarin het stamvermogen wordt gewijzigd.
- 9.2. Het stamvermogen wordt niet gewijzigd indien een indexering van het stamvermogen leidt tot een lager stamvermogen dan het laatst geldende.
- 9.3. Het laatst geldende stamvermogen blijft ongewijzigd, totdat bij een volgende indexering het indexcijfer van de kalendermaand die ligt vier maanden voor de kalendermaand waarin het stamvermogen wordt aangepast hoger is dan het indexcijfer van de kalendermaand die ligt 4 maanden voor de kalendermaand waarin de laatste wijziging van het stamvermogen heeft plaatsgevonden. Alsdan worden bij de wijziging van het stamvermogen de indexcijfers van de in de vorige zin bedoelde kalendermaanden gehanteerd.
- 9.4. Indien het CBS bekendmaking van genoemd prijsindexcijfer staakt of de basis van de berekening daarvan wijzigt, wijst het bestuur een zoveel mogelijk daaraan aangepast

of vergelijkbaar indexcijfer aan dat wordt gehanteerd bij het wijzigen van het stamvermogen.

10. Indien door onvoorziene omstandigheden de uitgaven achter blijven bij realisatie van de begroting zal het niet besteed bedrag zichtbaar worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve van deze begroting met als enig doel het in stand houden van het erfgoed van de Koninklijke marechaussee. Het rendement wordt niet opgepot.

11. Vermogensbeheer

Het bestuur beheert het vermogen en de inkomsten van de Stichting. Het is bevoegd alle uitkeringen, donaties en betalingen te doen die het nodig of wenselijk zal achten. Het dagelijks beheer is op basis van een deellovereenkomst vermogensbeheer met een speciaal mandaat, belegt bij ABN/AMRO. Het vermogen wordt belegd in de aandelen van alleen duurzame bedrijven en obligaties alleen in duurzame bedrijven, (lagere) overheden en instellingen. Het risicoprofiel hierbij is matig defensief.

- 11.1. Op kwartaalbasis rapporteert de Senior Portfolio Manager van ABN/AMRO MEES PIERSON het voltallige bestuur omtrent de beleggingen.
- 11.2. De strategische vermogensverdeling is vastgelegd in een beleggingsstatuut.
- 11.3. De opbrengsten uit het vermogen en mogelijke giften worden uitsluitend aangewend voor de feitelijke organisatiekosten, en realisatie van vastgelegde doelstellingen.

12. Beloningsbeleid

De organisatie (uitvoerings) kosten bestaan uit kantoor-, administratie-, en accountantskosten. Bestuursleden ontvangen geen bezoldiging. De secretaris administrateur ontvangt een vaste vergoeding zoals dit door het bestuur in het huishoudelijk reglement is vastgelegd.

13. Publicatie

Dit beleidsplan wordt gepubliceerd op de site van de Stichting van Houten. De bijlagen toekenningscriteria en beleggingsstatuut kunnen worden opgevraagd bij de secretaris administrateur.

14. Bijlage

Historie Stichting van Houten

Stichting van Houten

Op 8 februari 1953 overleed Marius van Houten. In tegenstelling tot veel van zijn collega marechausseeofficieren is hij nooit helemaal in de vergetelheid geraakt. De reden daarvoor is dat hij een aantal jaren voor zijn dood, 1949 om precies te zijn, een stichting in het leven riep die zijn naam draagt en nog steeds springlevend is. Wat beoogde Van Houten precies met zijn stichting? Om hierop een gefundeerd antwoord te geven moet kort worden vermeld waaruit zijn werk bestond en welke interesses hij koesterde.

Geboren als zoon van een officier werd hij al op vroege leeftijd door het militaire bedrijf aangetrokken. Daarnaast was hij buitengewoon geïnteresseerd in geschiedenis en kunst. Dat laatste was terug te vinden in de familie van zijn moeders kant. Na enkele jaren als officier te hebben gediend stapte hij over naar de Koninklijke Marechaussee. Zijn carrière bij het Wapen is eigenlijk atypisch te noemen. Na korte tijd in Eindhoven geplaatst te zijn geweest werd hij aangewezen als liaisonofficier bij de Duitse keizer Wilhelm II die na de eerste Wereldoorlog in Nederland asiel had gekregen. De redenen hiervoor zijn niet geheel duidelijk, maar hij beheerste drie talen redelijk tot goed, had een goed voorkomen, was discreet en diplomatiek en, last but not least, vermogend. Van Houten kon zich een levensstijl permitteren die goed aansloot bij de kleine hofhouding van de keizer in Huis Doorn. Zo kocht hij de statige villa Buitenweg aan de weg van Driebergen naar Doorn waar vaak Koninklijke bezoekers werden ondergebracht. Dezelfde capaciteiten maakten hem uitermate geschikt om een vooraanstaande rol te spelen in de internationale politiesamenwerking zoals die na de Eerste Wereldoorlog vorm kreeg. Zijn historisch talent kon hij goed gebruiken bij zijn onderzoek(en) naar de geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee. Hij was het die vaststelde dat het Wapen niet 1818 maar in 1814 was opgericht. Het was ook Marius van Houten die aan de wieg van het Marechausseemuseum stond en eindigde als directeur van het legermuseum.

Twee grote liefdes springen dus bij Van Houten in het oog, die voor de Koninklijke Marechaussee en die voor de geschiedenis en het erfgoed. Beide passies heeft hij in 'zijn' stichting geprobeerd te combineren. Hij was een man die zich uitermate bewust was van zijn stand en status, gepaard aan een stevige dosis paternalisme. Het motto 'noblesse oblige' stond in zijn vaandel geschreven en dus was hij het aan zijn eer verplicht iets terug te doen. Het lag voor de hand dat hij daar de leden van de Marechaussee voor koos. Zijn stichting moest marechaussees, die buiten hun schuld in de problemen waren gekomen, de helpende hand bieden. De nadruk lag daarbij op de zinsnede 'buiten hun schuld' want marechaussees moesten wel hun eigen verantwoordelijkheid kennen en nemen. Dit laatste zou men onder de noemer plichtsbetrachting kunnen plaatsen en plichtsbetrachting was leidend motief voor deze marechausseeofficier. En dan was er natuurlijk ook nog de geschiedenis en het bewaren van het erfgoed van de Koninklijke Marechaussee. Zijn eigen collectie schilderijen van Hoyneck van Papendrecht vormde de basis waaruit het Marechausseemuseum is voortgekomen. De bevordering van de geschiedschrijving over de Koninklijke Marechaussee stond hem altijd voor ogen. Hij heeft daar zelf zijn steentje aan bijgedragen. Na zijn dood heeft zijn echtgenote de geschiedschrijving, door een verandering van de statuten, meer op de voorgrond geplaatst. De reden daarvoor was dat medische en sociale voorzieningen in Nederland zodanig verbeterd waren dat een teruglopend aantal marechaussees een beroep deed op de Stichting.

Marius van Houten is na zijn dood integraal deel geworden van de geschiedenis en het erfgoed van de Koninklijke Marechaussee. Het is het zinvol om af en toe eens stil te staan bij zijn motieven en drijfveren en de waan van de dag de waan van de dag te laten. De stichting Van Houten kan daarin een bescheiden maar eervolle rol spelen, precies zoals dat Van Houten voor de geest stond.

Dr. J. Smeets

Contactadres stichting van Houten:

www.stichtingvanhouten.nl

Kol b.d. Jos Govaarts

secretaris@stichtingvanhouten.nl